

3. Лашко О. В. Психологічні чинники розвитку довіри до викладача у студентів технічного університету. URL: [https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/40828/1/Lashko\\_dys.pdf](https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/40828/1/Lashko_dys.pdf)

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-331-9-29>

## **РОБОТА НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА З АСПІРАНТАМИ В УМОВАХ РЕЛОКАЦІЇ УНІВЕРСИТЕТУ**

**Мандич Т.М.**

*голова Наукового товариства студентів, аспірантів,  
докторантів і молодих учених  
Херсонський державний університет  
м. Херсон, Україна*

Дистанційне навчання в умовах воєнного стану й релокація освітніх закладів із тимчасово окупованих територій **актуалізували** питання організації освітнього процесу за допомогою цифрових технологій і пошуку шляхів для уможливлення та збереження якісної підготовки здобувачів вищої освіти, зокрема третього (освітньо-наукового) рівня. Напрацьований досвід попередніх років дозволив швидше адаптуватися до переведення освітнього процесу в цифрове середовище, однак додаткові психологічні, гуманітарні, технічні чинники періодично ускладнювали навчання і викладання.

Робота Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів і молодих учених Херсонського державного університету (далі – Наукове товариство ХДУ) з аспірантами у період тимчасової окупації Херсона та Херсонської області, деокупації правобережжя Херсонщини, в умовах переміщення університету, відірваності від матеріально-технічної бази та розпорошеності здобувачів освіти і науково-педагогічних працівників, виявила стійкість колективу, який знаходив різні формати задля інформування, підтримки аспірантів і створення можливостей для їх розвитку й досягнення поставлених цілей, попри ризики та негативний вплив воєнного сьогодення.

Поділяємо своєчасні ідеї Ю.Лебедевої, яка зазначає, що «в умовах воєнного стану нагальним є створення онлайн-приймалень для аспірантів та докторантів, організація онлайн- та офлайн-консультацій. Доцільним є активне ведення навчальними закладами своїх офіційних сторінок у соціальних мережах з метою постійної комунікації зі здобувачами, надання психологічної підтримки та дотримання правил медіагігієни» [1, с. 221–222]. У своїй діяльності можемо виокремити декілька основних векторів, спрямованих на такі процеси:

- інформування → планування → реалізація;
- організація → презентація → популяризація.

**Інформування→планування→реалізація.** У період часткової або повної відсутності мобільного зв'язку та інтернету, організаційно-побутових проблем та інших щоденних ризиків було суттєво погіршено можливість вчасно отримувати актуальну інформацію, брати очну й дистанційну участь в освітніх і наукових заходах, відвідувати бібліотеки, архіви та інші установи, шукати й опрацьовувати наукову літературу, мати доступ до матеріально-технічної бази, безперешкодно спілкуватися з учасниками освітнього процесу тощо. Науковці, які вимушено змінили місце перебування, також потребували адаптації, своєчасної підтримки та консультування. Від 24 лютого до 11 листопада 2022 р. інформаційні ресурси Наукового товариства ХДУ регулярно оновлювались та відображали анонси подій, відкриті листи та звернення, добірки грантів для підтримки вчених, новини щодо активностей за участі наших представників: на Facebook-сторінці протягом зазначеного періоду опубліковано 178 дописів [4].

Через місяць після деокупації Херсона аспіранти долучилися до регіональної онлайн-зустрічі координаторів Офісу підтримки вченого з науковцями Херсонщини (13.12.2022 р.) та ініційованої Науковим товариством ХДУ онлайн-зустрічі аспірантів із Радою молодих учених при Міністерстві освіти і науки України (15.12.2022 р.). Інформування про спектр можливостей у межах України та підтримку молодих учених за кордоном, обговорення діяльності, проблем і перспектив мало продовження й у межах Регіональної зустрічі рад молодих учених Херсонської області з Радою молодих учених при Міністерстві освіти і науки України (11.07.2023 р.).

В умовах дистанційної взаємодії посилено увагу до сторінок Наукового товариства ХДУ на офіційному сайті університету та в соціальних мережах. А.Яцишин, аналізуючи роль соціальних мереж у підготовці аспірантів і докторантів, схематично подає низку функцій, серед яких «відстеження новин про наукові масові заходи, організація та підтримка тематичних груп чи сторінок, підготовка та проведення опитувань, підтримка наукових контактів, пошук наукового матеріалу, самопрезентація вченого» [6, с. 22].

Для інформування зацікавлених осіб, зокрема аспірантів, щодо участі в університетських, всеукраїнських і міжнародних заходах Наукове товариство ХДУ презентує інформацію у вигляді дорожньої карти й публікує її на Facebook-сторінці [4]. Такий формат допомагає візуалізувати алгоритм дій, є зручним інструментом планування та ефективної самоорганізації завдяки чіткому висвітленню ключових даних щодо подій, їх зв'язку з дедлайнами та формами реєстрації. Перехід до форм реєстрації та інших необхідних вебресурсів подано на карті у вигляді QR-кодів, що робить зображення поліфункціональним.



**Рис. 1. Дорожня карта, розроблена Науковим товариством ХДУ**

**Організація→презентація→популяризація.** У 2021 р. Започатковано проєкт «Тематичні зустрічі з Науковим товариством», до якого долучаються як аспіранти, так і студенти та запрошені спікери. Його формат передбачає презентування дотичних до науки та молодіжних активностей тем із подальшим їх обговоренням. Під час воєнного стану було проведено вже 2 події: «Підтримка бізнесу в умовах війни» (13.05.2022 р.) та «Наука і тоталітаризм: кейс третього рейху» (08.03.2023 р.). Такі зустрічі стали предтечею більш масштабної серії заходів для аспірантів у форматі лекторію.

«Аспірантський лекторій» – 2-тижневий проєкт, який організувало Наукове товариство ХДУ до Днів науки в Україні 2023 року. Загалом до участі в лекторії долучилися 25 аспірантів, 7 із яких були спікерами, а 18 – слухачами. За роком підготовки розподіл учасників представлено так: I курс – 13 осіб (52%), II курс – 5 осіб (20%), III курс – 3 особи (12%), IV курс – 4 особи (16%). Запропонований формат передбачав 40-хвилинний виступ аспірантів із мінілекцією, що розкриває окремі аспекти досліджень, потенційно цікаві не лише фахівцям відповідної галузі, а й більш широкій аудиторії. За регламентом передбачено й обговорення та дискусію до 20 хвилин, що повною мірою реалізовано під час проведення запланованих заходів.



ПРО ПОДІЮ - У НОВИНАХ ХДУ

ПЕРЕГЛЯНУТИ ВІДЕОЗАПИС



ПРО ПОДІЮ - У НОВИНАХ ХДУ

ПЕРЕГЛЯНУТИ ВІДЕОЗАПИС



ПРО ПОДІЮ - У НОВИНАХ ХДУ

ПЕРЕГЛЯНУТИ ВІДЕОЗАПИС



ПРО ПОДІЮ - У НОВИНАХ ХДУ

ПЕРЕГЛЯНУТИ ВІДЕОЗАПИС



ПРО ПОДІЮ - У НОВИНАХ ХДУ

ПЕРЕГЛЯНУТИ ВІДЕОЗАПИС



ПРО ПОДІЮ - У НОВИНАХ ХДУ

ПЕРЕГЛЯНУТИ ВІДЕОЗАПИС



ПРО ПОДІЮ - У НОВИНАХ ХДУ

ПЕРЕГЛЯНУТИ ВІДЕОЗАПИС



ПРО ПОДІЮ - У НОВИНАХ ХДУ

ПЕРЕГЛЯНУТИ ВІДЕОЗАПИС

Рис. 2. Інформація про «Аспірантський лекторій» на сайті [3]

Як зауважує В.Меняйло, «на формування комунікативних та презентативних навичок майбутніх науковців спрямовані такі заходи як презентації, публічні виступи, PhD-колоквіуми, де аспіранти представляють отримані ними результати, обмінюються думками, вчаться відстоювати власну позицію тощо. Важливою характеристикою цих заходів є їх міждисциплінарність, що дозволяє з різних боків поглянути на проблему та сприяє трансферу знань з однієї галузі в іншу» [2, с. 259]. Ми пересвідчилися, що запропонований формат лекторію спрямований на розвиток умінь планувати та самоорганізовуватись, виступати публічно та взаємодіяти з аудиторією, вести дискусію та презентувати результати наукової роботи. Зі свого боку, Наукове товариство створило онлайнвий майданчик для виступу, висвітлює результати кожної зустрічі на інформаційних ресурсах та опублікувало відеозаписи апробаційних виступів на офіційному YouTube-каналі університету [5].

Отже, воєнний стан, небезпечна ситуація в Херсонській області, переміщення університету та низка супутніх чинників, що впливають на освітній процес і наукову діяльність, стали викликами, із якими вдалося впоратися і, незважаючи на які, було продовжено активну взаємодію Наукового товариства ХДУ з аспірантами для їх інформування, підтримки та створення можливостей, спрямованих на розвиток навичок, необхідних майбутнім докторам філософії.

### Література:

1. Лебедева Ю. В. Діяльність аспірантури і докторантури в умовах воєнного стану. *Третій рівень освіти в Україні: особливості підготовки наукових та науково-педагогічних кадрів у сучасних умовах війни* : матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації, 27 червня – 7 серпня 2022. Одеса : Видавничий дім «Гельветика». 2022. С. 220–222.

2. Меняйло В. І. Теоретичні і методичні засади підготовки майбутніх докторів філософії до дослідницько-інноваційної діяльності : дис. на здобуття наук. ст. д. п. н., спеціальність 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. Запоріжжя, 2020. 756 с.

3. Наукове товариство студентів, аспірантів, докторантів і молодих учених ХДУ [сторінка на офіційному сайті]. URL: <https://www.kspu.edu/NewScienceActivity/CouncilYoungScientists.aspx> (дата звернення – 30.09.2023 р.).

4. Наукове товариство студентів, аспірантів, докторантів і молодих учених ХДУ [Facebook-сторінка]. URL: <https://www.facebook.com/youngscientists.ksu/> (дата звернення – 30.09.2023 р.).

5. Херсонський державний університет [YouTube-сторінка]. URL: <https://www.youtube.com/@KSU1917> (дата звернення – 30.09.2023 р.).

6. Яцишин А. В. Використання цифрових відкритих систем під час підготовки аспірантів і докторантів. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*. 2018. № 1(68). С. 18–24.